

ПОСЕБНА ПРАВИЛА О ИЗВРШЕЊУ НА ПЛАТИ И ДРУГИМ СТАЛНИМ НОВЧАНИМ ПРИМАЊИМА

Др Милорад ЖИВАНОВИЋ*

Посебним одредбама о извршењу на плати и другим сталним новчаним примањима регулише се извршење када право на издржавање има више лица, место исплате, престанак радног односа, одговорност послодавца за пропуштену обуставу и исплату доспелих рата и заплена дела плате дужника по његовом пристанку.

Примјена одредби главе XII овог закона (чл. 158)

Овај члан одговара члану 118 старог закона, с тим што је прецизнији у одређивању које се одредбе о извршењу на новчаном потраживању извршеника (глава XII) примјењују код извршења на плати и другим сталним новчаним примањима. Прво је постављено опште правило да се у извршењу на плати и другим сталним новчаним примањима примењују одредбе чл. 137 до 157 овог закона, а затим је додато, осим ако одредбама чл. 158 до 165 овог закона није другачије одређено. Међутим, треба рећи, да опште правило неће бити често у примени, јер су посебности овде толико изражене да искључују општост у поступку спровођења овог извршења.

Извршење на плати и другим сталним новчаним примањима спроводи се једноставним техникама остваривања новчаних потраживања тражиоца извршења. Она и поред тога обезбеђују ефикасно и поуздано намирење. У пракси су врло честа, па су због тога и посебно регулисана у чл. 158-165 овог закона.

- Када је предмет извршења само новчана тражбина коју извршеник потражује као своју зараду на радном месту,

* Dr Milorad @ivanovi}, profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci

извршење се спроводи тако што суд који дозвољава извршење и када није опште месно надлежан за извршеника, пленидбу спроводи непосредном доставом дозволе извршења установи односно организацији на чијој благајни извршеник прима зараду.

(Врховни суд Југославије, Р. 47/58)

- Административна забрана на лични доходак радника не изједначује се у дејству са судским решењем о извршењу, па уколико организација није вршила обуставе, суд не може дозволити непосредно извршење против те организације јер то може чинити само ако није вршена обустава по судском решењу о извршењу, а не по административној забрани.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 572/85)

- Раднику припада камата на лични доходак уколико је радна организација у доцњи средстава су трансферисана на њен девизни рачун.

Погрешно је првостепени суд када је раднику на исплаћени личног дохотка утврдио и право на камату. Ово стога што се девизни део личног дохотка може исплаћивати само из девизног прилива организације удруженог рада оствареног у радној јединици у којој је радник упућен на рад у иностранство, радио. Ако девизних средстава из тог извора нема, као што је то у конкретном случају, а организација исплату припадајућег износа изврши раднику из неких других средстава, онда радник нема право на камату, јер према одредби члана 277. Закона о облигационим односима дужник који задоцни са испуњењем новчане обавезе дугује поред главнице и камату. Према томе радник би имао право на камату да је организација пала у доцњу. У конкретном случају организација би пала у доцњу од првог наредног дана од трансфера девизних средстава на свој жиро рачун. Како трансфер средстава још није извршен, већ су радницима исплаћени зарађени износи личног дохотка из других извора, то организација није у обавези да плати камату. Како је првостепени суд погрешно када је организацију обавезао да раднику плати камату то је жалбу ваљало усвојити, побијану одлуку преиначити а захтев радника, као неоснован, одбити.

(Одлука Суда удруженог рада Србије, СД. 469/90)

Рјешење о извршењу (чл. 159)

Овај члан одговара чл. 119 и 120 старог закона. Наиме, ст. 2 чл. 159 новог закона обухвата ст. 2 чл. 119 и чл. 120 старог закона. Појмови државни орган или друго правно лице, организација или заједница замењени су јединственим појмом послодавац. Према члану 3 Закона о раду Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 38/2000) послодавцем се сматра предузеће, установа, банка, организација за осигурање, удружење, агенција, задруга и свако друго правно и физичко лице које раднику, на основу уговора о раду, даје запослење, док је према члану 3 Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 43/1999, измене и допуне 32/2000) послодавац свако физичко или правно лице које запосленику даје посао на основу уговора о раду. Према старом закону поверилац се намирује по правоснажности решења, а према новом тражилац извршења се намирује након извршности решења о извршењу.

Решењем о извршењу на плати одређује се заплена одређеног дела плате и налаже се послодавцу исплата или плаћање износа до намирења тражиоца извршења. Заплена је спроведена даном доставе решења о извршењу извршениковом дужнику (чл. 141 ст. 2).

Дејства заплене састоје се у томе да се извршениковом дужнику забрањује да извршенику испуни новчано потраживање, а извршенику се забрањује да то потраживање наплати или да иначе располаже њим и залогом који је дат за његово обезбеђење (чл. 141 ст. 1).

Тражилац извршења запленом стиче заложно право на заплењеном делу плате (чл. 141 ст. 3).

Првенствени ред заложних права више тражилаца извршења одређује се према дану пријема извршног предлога у суду или даном предаје пошти препорученог писма (чл. 144 ст. 1 и 2).

Решење о извршењу, тј. о заплени је једина извршна радња. Овде се не доноси решење о преносу. Због тога, кад решење о извршењу (заплени) постане извршно, тражиоцу извршења се исплаћује износ за који је одређено извршење.

О извршности решења о извршењу (заплени) суд је обавезан да обавести послодавца који извршенику исплаћује плату, односно друга стална новчана примања. По пријему решења о извршењу (заплени) послодавца који извршенику исплаћује плату дужан је да одмах спроведе заплenu, односно да из дела плате извршеника на који се

извршење може спровести обустави новчани износ за који је извршење одређено, а по извршности решења о извршењу (заплени) обустављени износ исплати тражиоцу извршења. Ако спроведеном обуставом тражилац извршења није намирен за своје потраживање, онда ће се наставити са обуставом и исплатом до коначног намирења потраживања тражиоца извршења.

Обустава и исплата новчаног износа за који је одређено извршење **односи се** не само на фиксно потраживање извршеника него **и на она потраживања која доспевају у одређеним временским размацама (тзв. повремена давања)** односно која ће доспети убудуће, као што је нпр. законско издржавање, новчана рента због наручења здравља или умањења, односно губитка радне способности или изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања. То значи да решење о извршењу (заплени) има дејство и на будуће потраживања, тј. према доспелости појединих obroка.

Код потраживања која повремено доспевају важно је у решењу о извршењу (заплени) навести од када она почињу да теку (по датуму), да се означи када доспева сваки оброк (нпр. првог, петнаестог у месецу и сл.). Поред тога потребно је да се назначи и време трајање повременог давања – било календарски или наступањем одређеног догађаја, као што је нпр. пунолетство, ступање у брак, завршетак редовног школовања и сл. (*Александар Ђорђевић-Јосип Студин: Закон о извршном поступку са стручним објашњењима, 'Службени лист СФР', Београд, 1979.стр. 98, 99).*

Висина плате радника је променљива категорија. Она се не може утврдити у фиксном, непромењеном износу. Због тога тражилац извршења није увек у могућности да у предлогу за извршење (заплени) означи тачан износ ових примања, јер му ти подаци често нису ни доступни. Имајући ово у виду законодавац је одредио да се решење о извршењу (заплени) односи и на повећање плате до којег дође после достављања решења о извршењу (заплени) као и на сва примања извршеника по основу рада. Тако, на пример, ако решење о извршењу (заплени) као и на сва примања извршеника по основу рада. Тако, на пример, ако решење о извршењу (заплени) обухвати износ до једне половине плате или других примања која извршеник остварује на свом радовном радном месту, сва повећања и накнаде које наступе инкорпорирају се у решење о извршењу (заплени), те ће се оно спровести и на овом делу. (*Др Небојша Шаркић-Драган Рашић: Приручник за примену Закона о извршном поступку, стр. 186).* Међутим, ако би после достављања решења дошло до умањења плате

извршеника, овлашћено лице извршениковог дужника би морало, и без измене решења о извршењу (заплени) да смањи оброке које исплаћује тражиоцу извршења, да не би повредило део примања извршеника који је изузет од извршења, односно на коме је извршење ограничено. Овлашћено лице (рачунопологач) извршениковог дужника је у обавези да код сваке обуставе претходно утврди износ чисте плате извршеника па одређени део да исплати тражиоцу извршења.

Треба напоменути да се средства која се расподељују на плате радника користе и за накнаде плата за време државних празника, за време коришћења годишњег одмора, боловања, стручног усавршавања, па се отуда и решење о извршењу односи не само на плате радника него и на ове накнаде.

- Особни доходак се раднику не може утврдити у фиксном, непромењеном износу.

Минули рад радника мора се вредновати по јединственим мерилима за све раднике ООУР.

(Уставни суд Македоније, У-100/75)

- Забрана стављена на лични доходак корисника кредита по његовом пристанку (административна забрана) има правно дејство решења о извршењу на личном дохотку, само у вези с редоследом наплате (члан 119. ЗИП-а), али се не може сматрати судским решењем на основу кога се може непосредно донети решење о извршењу против друштвено-правног лица које је пропустило да своје раднику изврши обуставе доспелих рата кредита по административној забрани.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 4583/83)

- Решење о извршењу на личном дохотку дужника не дејствује према правном лицу у коме дужник није, нити је био у радном односу. Ово и у случају када је решење о извршењу погрешно достављено том правном лицу а оно о томе није обавестило суд нити је решење доставило другом правном лицу у коме је дужник у радном односу.

(Виши суд у Сомбору, Гж. 1209/85)

- Обавеза дужника је у потпуности извршена тиме што му је на основу административне забране организација код које ради извршила обуставу личног дохотка до висине дуга без обзира

што благајна није повериоцу доставила све обустављене износе, или што је неке износе погрешно доставила другом лицу уместо повериоцу.

(Врховни суд Србије, Рев. 468/73)

Извршење када право на издржавање има више лица (чл. 160)

Овај члан углавном одговара чл. 121 старог закона. Правило које је регулисано у овом члану представља изузетак од правила да се ред заложних права више тражилаца извршења одређује према дану пријема предлога у суду односно пошти. (чл. 144 ст. 1 и 2). Ако су извршни предлози више тражилаца извршења примљени у суду истог дана, заложна права имају исти првенствени ред – ако се не могу намирити у целости намирују се сразмерно (чл. 144 ст. 3 и 4).

Овде се ради о два привилегована потраживања: из законског издржавања и ренте (накнаде) за изгубљено издржавање због смрти даваоца издржавања. Због значаја ових потраживања за тражиоце извршења, закон је одредио да се та потраживања намирују сразмерно висини сваког од њих и у корист сваког тражиоца извршења, без обзира када су предлози тражилаца извршења примљени у суд односно пошту. Ово правило ће се применити само у случају ако због свих потраживања прелази део плате односно других примања извршеника која могу бити предмет извршења.

Ако се након започетог спровођења извршења на плати, односно другом сталном новчаном примању појави нови тражилац извршења онда ће суд раније донесено решење изменити по службеној дужности и одредиће износ који ће се убудуће исплаћивати појединим тражиоцима извршења. Разумљиво је да ће суд овако поступити само ако се ново потраживање не може намирити у потпуности из дела плате који може бити предмет извршења. Ново измењено решење о извршењу доставља се и ранијем тражиоцу извршења који против тог решења може изјавити приговор.

Наведеним решењима спречено је да се нека потраживања намирују у потпуности, а нека да остану практично ненамирена, иако у суштини потичу из истог основа.

Мјесто исплате (чл. 161)

Овај члан је углавном остао исти као и чл. 122 старог закона. Проширен је само ст. 2 према коме се тражилац извршења може да наплати путем поште поред адресе коју назначи и на одређен рачун код банке. Иначе, овим чланом је регулисано место исплате за потраживања за која није прописано безготовинско плаћање.

Када су у питању тражиоци извршења који су правна лица и који новчани промет обављају путем рачуна, обавезни су да плаћање потраживања изврше преко рачуна који се води код организације за платни промет. Међутим, тражиоци извршења који не спадају у ове субјекте наплаћују потраживање непосредно на благајни на којој се извршенику исплаћује плата. Тражиоци извршења су дужни поштовати правила рада субјекта који врши исплату из плате извршеника.

Тражилац извршења може да захтева да му се исплата потраживања изврши преко поште на адресу коју назначи или на одређени рачун код банке, уз одбијање трошкова дознаке. То значи да трошкови падају на терет тражиоца извршења, а не на терет извршеника, с обзиром на то да је закон управо тражиоцу извршења утврдио могућност да то потраживање наплаћује на благајни извршеника. Субјект исплате не може да бира начин плаћања и дужан је да се повинује захтеву тражиоца извршења. Ако тражилац извршења не да никакав захтев субјект исплате треба да му на благајни стави на располагање новчани износ обустављеног потраживања, а место плаћања је место у коме извршеник прима плату.

Захтев да му се обустављени износ исплати преко поште на означену адресу или на рачун код банке тражилац извршења може ставити у предлогу за извршење или касније, све док потраживање није намирено. Сматра се да је обавеза извршена односно да је дуг исплаћен у моменту када банци односно организацији код које се води рачун тражиоца извршења стигне новчана дознака у корист тражиоца извршења или налог (вирман) извршеникове банке односно организације да одобри на рачун тражиоца извршења износ означен у налогу (чл. 318 ст. 1 ЗОО). Тако, на пример, ако извршеник чековном упутницом упуту одређени износ новца на рачун тражиоца извршења путем банке код које се овај рачун води, сматраће се да је извршеник дуг исплатио у моменту кад је новац са чековном упутницом положио тој банци. Печат банке са датумом на чековној упутници означава дан плаћања. Извршеника не интересује када ће ова банка одобрити тај

износ на рачун тражиоца извршења. То је банка тражиоца извршења, она ради за њега, па нека тражилац извршења сноси ризик њене пословности. На извршеника се не може пребацити ризик непословности ове банке.

У случају да се рачун тражиоца извршења води код друге банке, сматра се да је исплата извршена када тој банци стигне извршеникова новчана дознака од стране банке код које је плаћање извршено. Извршеник који је извршио плаћање сноси ризик пословања банке код које је извршио плаћање чековном упутницом. Све док ова банка не достави извршеникову новчану дознаку банци код које се води рачун тражиоца извршења, плаћање није извршено. Извршеник ово мора имати на уму када врши плаћање преко друге банке. На исти начин је регулисано време плаћања, када се оно врши вирманским налогом (вирманским или обрачунским чеком). Ако се извршеников рачун и рачун тражиоца извршења воде код исте банке, плаћање је извршено кад та банка прими (визира) извршеников вирмански налог. Извршеника се не тиче када ће банка извршити прекњижавања са рачуна извршеника на рачун тражиоца извршења и обавестити тражиоца извршења о уплаћеном. То је истовремено и банка тражиоца извршења, па и он треба да сноси ризик њене пословности. У случају да је рачун извршеника и тражиоца извршења код различитих банака, онда ће се плаћање сматрати извршеним када вирмански налог извршеникове банке стигне банци тражиоца извршења да га одобри рачуну тражиоца извршења. Извршеник мора водити рачуна о чињеници да сваки од субјеката сноси ризик пословања своје банке. Због тога он мора бирати банку код које ће се водити његов рачун, тј. да изабере ону банку која је најпословнија, која ће његове вирманске налоге одмах обрађивати и достављати банци тражиоца извршења. (Коментар Закона о облигационим односима, Том I, Редактори: Благојевић-Круљ, “Савремена администрација”, Београд, 1980, стр. 777,778).

Када се плаћање врши путем поште новчаном упутницом, сматра се да је извршеник исплатио свој дуг када је новац са упутницом предао пошти (чл. 318 ст. 2 ЗОО). Поштански печат са датумом на признаници – упутници је ознака дана извршеног плаћања. Пошта у овом случају ради за рачун тражиоца извршења. Извршеника се не тиче када ће новац отићи тражиоцу извршења.

Престанак рада (чл. 162)

У односу на члан 123 старог закона, овај члан је измењен у том смислу што је појам правног лица замењен појмом послодавац. Такође је промењен и назив члан, па уместо “Престанак радног односа” сада стоји “Престанак рада”. Наше је мишљење, бар са законског становишта, да је стари назив “Престанак радног односа” правилнији, јер Закон о раду Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 38/2000) говори о “Престанку радног односа” (чл. 112-127) а Закон о раду Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 43/1999) о “Престанку уговора о раду” (чл. 86-100).

Ако је извршенику престао рад после достављања решења о извршењу, онда **ex lege** решење има дејство и према другом послодавцу код којег је извршеник ступио на рад и то од дана кад је том послодавцу достављено решење о извршењу. Пријашњи послодавац извршеника обавезан је да без одлагања препорученом пошиљком повратницом упуту решење о извршењу новом послодавцу и да о томе обавести суд. Због наведеног дејства решења извршеник не може тражити продужење рокова за приговор или нека друга процесна овлашћења само због тога што је у решењу означен послодавац код кога је он раније био у радном односу. Сва овлашћења могао је користити и раније, тј. од пријема решења о извршењу, па је логично да не може инсистирати на овлашћењима која би се заснивала на његовом несавесном понашању.

Треба напоменути да обавеза пријашњег послодавца да решење о извршењу упуту новом послодавцу код кога је извршеник засновао радни однос може бити отежана понашањем извршеника који нема законску обавезу да обавести свог бившег послодавца да ли ће и где засновати радни однос. Пракса је показала да су несавесни и презадужени извршеници често мењали место свог запослења да би осујетили извршење на својим примањима. (Богољуб Поповић-Вукашин Ристић: Закон о извршном поступку са коментаром, судском праксом и обрасцима за практичну примену, Београд, 1978. стр. 125).

Обавеза да се без одлагања обавести суд од стране пријашњег послодавца постоји и у случају када није познато код ког је новог послодавца извршеник засновао радни однос. О томе ће суд обавестити тражиоца извршења и одредиће му рок у коме треба да прибави податке о новом послодавцу. Рок је судски и може се продужити.

Ако тражилац извршења извести суд о новом радном односу извршеника код другог послодавца, решење о извршењу ће се доставити том послодавцу.

Ако у одређеном року тражилац извршења не обавести суд о новом послодавцу, суд ће обуставити извршење. Када сазна код кога је послодавца извршеник засновао радни однос, тражилац извршења може накнадно поднети предлог за извршење или предложити друго средство извршења, као што је продаја покретних ствари или продаја непокретности.

Тужени нема обавезу да решење о извршењу доставља послодавцу код кога је извршеник засновао радни однос ако извршеник није био у радном односу код туженог у време доношења решења о извршењу.

- Решење о извршењу на личном дохотку дужника не дејствује према друштвено-правном лицу у коме дужник није нити је био у радном односу. Ово и у случају када је решење о извршењу погрешно достављено том друштвено-правном лицу а оно није о погрешној достави обавестило суд нити је решење доставило другом друштвено-правном лицу у коме је дужник у радном односу.

(Виши суд у Сомбору, Гж. 1209/85)

- Суд је нашао да се тужиочево потраживање није могло засновати на чињеници што тужени није одбијао месечне оброке и исплаћивао их према решењу о извршењу. Ово ради тога што дужник коме је требало одбијати месечне оброке, није био у радном односу код туженог у време доношења решења о извршењу. Према томе, у том случају тужени није дужан да решење о извршењу доставља друштвено-правном лицу код кога је дужник засновао нови радни однос, а нити је дужан да о томе обавештава суд или повериоца.

(Окружни привредни суд у Титограду, П. бр. 855/79, од 12.11.1979. I)

Врховни суд Црне Горе, Пж. бр. 411/79, од 13.5.1980.

- Само необавештење повериоца да је раднику престао радни однос у организацији удруженог рада и да иста више није у могућности вршити обуставе по административној забрани која је при одласку из организације удруженог рада уручена непосредно раднику, не ствара још обавезу накнаде штете у виду накнаде свих неисплаћених доспелих obroka, ако је

организација удруженог рада – поверилац ове оброке могла наплатити непосредно од дужника – радника, који је делом сам отплаћивао оброке али је престао вршити отплате пре исплате целокупног дуговања.

(Виши привредни суд, Пж. 3762/83)

- Самим необавештавањем веровника да је дужнику – раднику престао радни однос и да организација удруженог рада није у могућности да обустави доспеле рате по административној забрани, не ствара још обавезу накнаде штете – намирења свих доспелих рата од организације удруженог рада код које је дужник био запослен веровнику био онемогућен да доспеле рате наплати путем обуставе од друге друштвено правне особе код које се дужник касније запослио.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 3683/82)

- Самим пропустом организације удруженог рада да обавести даваоца кредита да је корисник кредита напустио организацију која је вршила обуставе на личном дохотку радника, још не ствара обавезу накнаде штете у виду неисплаћених доспелих рата.

Ако је при томе давалац кредита истовремено поднео тужбу и код општинског суда за наплату доспелих рата од самог корисника кредита, обавеза наплате доспелих рата кредита од организације удруженог рада постојала би тек онда када се у поступку пред општинским судом поверилац не би могао наплатити од главног дужника. У противном, дошло би до двоструке наплате истог потраживања.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 4709/85).

Одговорност послодавца за пропуштену обуставу и исплату доспјелих рата (чл. 163)

Овај члан одговара чл. 124 старог закона. Њим је предвиђена одговорност послодавца за пропуштену обуставу и исплату доспелих рата тражиоцу извршења.

Послодавац који је пропустио да обустави и исплати тражиоцу извршења према решењу о извршењу одређене износе из плате извршеника, излаже се опасности да тражилац извршења предложи суду да у извршном поступку решењем утврди обавезу и наложи

послодавцу да му исплати све рате што их је пропустио обуставити и исплатити према решењу о извршењу. За тражиоца извршења настаје обавеза плаћања без обзира да ли се тражилац извршења може намирити даљим обуставама плате или из друге имовине извршеника. Довољно је да се утврди да је послодавац био дужан да обустави и исплати те износе и да се то могло према висини расположивог дела плате. (Др Боровој Старовић: Коментар Закона о извршном поступку, (законодавство, теорија, пракса), II Прерађено и допуњено издање, “ ПРАВО “ Д.О.О. Нови Сад 1991. стр. 345, 346).

Тражилац извршења може предложити наплату наведених рата све до окончања извршног поступка.

Предлог треба да садржи и ознаку средстава извршења којим се тражи принудно намирење потраживања (чл. 36 ст. 1) а то је овде по правилу извршење на рачуну који се води код организације за платни промет .

По предлогу тражиоца извршења суд доноси решење којим утврђује обавезу послодавцу да плати тражиоцу извршења одговарајући износ и налаже му да то учини у одређеном року. (чл. 25 ст. 1). У решењу се такође одређује и средство извршења, тј. на који начин ће се намирити потраживање тражиоца извршења. Закон је одредио да ово решење (решење којим се усваја предлог тражиоца извршења) има дејство решења о извршењу, а то значи да се по протеклу **рока за добровољно испуњење** приступа принудној наплати утврђеног новчаног износа. Против овог решења послодавац може употребити правни лек – приговор. Он послодавцу пружа могућност правне заштите за евентуалне повреде његових права.

Послодавац који није поступио према решењу о извршењу или је пропустио да поступи по чл. 162 ст. 2 и 3 овог закона, одговара за штету коју је тражилац извршења због тога претрпио. Овај поступак се води према општим правилима парничног поступка о доказивању стварне штете или измакле добити коју је тражилац извршења имао због радњи, односно пропуштања извршеника да изврши исплату, односно поступи по решењу о извршењу. (Др. Небојша Шаркић-Драган Рашић: Приручник за примену Закона о извршном поступку, стр. 188).

- Није била дужност туженика да плати уместо тужитељевог дужника, него да му под одређеним условима изврши обуставу личног дохотка и то уплати у корист тужитеља, у смислу одредбе члана 124. став 1. Закона о извршном поступку.

Суд би могао обавезати туженика на плаћање уместо дужника да је пропустио обуставити од исплате део личног дохотка.

(ВПСХ, Пж. 2112/83)

- Административна забрана на лични доходак радника не изједначује се у дејству са судским решењем о извршењу, те уколико организација удруженог рада није вршила обуставу по истој, суд не може у извршном поступку решењем обавезати ту организацију да измири повериоцу све оброке које је пропустила да обустави (члан 124. став 1. ЗИП-а), већ то може учинити само ако није вршена обустава по судском решењу о извршењу, а не и по административној забрани.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 572/85)

- Право на накнаду штете по основу одредбе члана 124. став 4. Закона о извршном поступку веровник може остварити у парничном, а не у извршном поступку.

(Окружни суд, Загреб, Гж. 5517/84)

- Како треба поступити извршни суд ако веровник предлогом из члана 124 став 1 ЗИП тражи од друштвене правне особе да му измири износе које је пропустио обуставити и наплатити на основу решења о административној забрани?

Извршни суд ће одбацити такав предлог, јер може поступити по одредби члана 124. Закона о извршном поступку («Сл. Лист СФРЈ», бр. 20/78 и 6/82) само ако је суд донео решење о извршењу. Административна забрана се не може изједначити са решењем о извршењу на личном дохотку у погледу овог правног учинка (арг. из члана 125. ЗИП).

По члану 19. став 1. ЗПП парнични суд ће такву тужбу сматрати предлогом за доношење решења у смислу члана 124. став 1. ЗИП.

(Став привредних судова, 3-5. јуна 1986)

- За суђење о захтеву ОУР-а ради регреса износа који је исплатила трећој особи (повериоцу) уместо туженика (дужника), свог бившег радника, према одредбама члана 123. и 124. ЗИП (одговорност за пропуштenu обуставу и исплату доспелих рата алиментације) надлежан је редовни суд.

(ВСХ, Р. 304/81)

- Суд који је донео решење о извршењу на личном дохотку дужника и тиме започео извршни поступак, остаје надлежан да решава и по предлогу повериоца стављеном у смислу члана 124. Закона о извршном поступку да се друштвено правно лице, које је пропустило да обустави и исплати од личног дохотка дужника износе одређене решењем о извршењу, обавезе да измири повериоцу односне оброке. Тако се, с обзиром на континуитет извршног поступка, обезбеђује да суд који је започео и оконча одређени извршни поступак.

(Савезни суд, Грс. 134/85)

- Када је код послодавца стављена административна забрана на лични доходак по његовом пристанку, исто као и када је решењем о извршењу извршног суда дозвољено извршење на личном дохотку, поверилац може предложити да извршни суд решењем обавезе послодавца да измири повериоцу све оброке које је пропустио да обустави и наплати. Овим се дужник не ослобађа новчане обавезе према повериоцу.

Из образложења:

Утврдивши чињенице, да тужени купио од тужиоца робу за цену од 90.820. – динара, са исплатом цене у шест једнаких obroка по 16.470. – динара месечно почев од 1. августа 1986. године, с тим да исплата целокупне цене доспева у случају да тужени не исплати два obroка, уз административну забрану на лични доходак туженог код организације код које је у радном односу, те да тужени није исплатио ни један оброк, нити је његова организација вршила обуставу и наплату његовог личног дохотка, другостепени суд је на подлози ових чињеница погрешном применом материјалног права одбио захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на неисплаћени износ купопродајне цене.

Наиме, у смислу закљученог уговора о продаји покретне ствари са оброчним отплатама цене (члан 542. ЗОО) тужени је пао у доцњу са исплатом целокупне цене дана 1. октобра 1986. године, па је у смислу члана 277. став 1. ЗОО дужан да плати законску затезну камату на износ цене почев од дана падања у доцњу. Другостепени суд је у погледу камате погрешно применио пропис члана 124. став 1. и члана 125. став 1. Закона о извршном поступку.

Када је стављена административна забрана на лични доходак дужника по његовом пристанку, која има правно дејство решења о извршењу на личном дохотку (члан 125. став 1. ЗИП-а) исто као и када је решењем о извршењу извршног суда дозвољено извршење на личном дохотку дужника члан 119. став 1. ЗИП-а, поверилац може предложити да извршни суд решењем обавезе правно лице да измири повериоцу све оброке које је пропустио да обустави и наплати (члан 124. став 1. ЗИП-а).

Одредба члана 124. став 1. ЗИП-а дата је у корист повериоца ради ефикасног намирења његовог новчаног потраживања, а не у корист дужника. Насупрот мишљењу другостепеног суда, овим прописом дужник се не ослобађа обавезе да исплати главницу и камате за случај доцње у исплати главнице када организација код које је дужник у радном односу није поступила по административној забрани.

(Пресуда Врховног суда Војводине Гзз 21/90, од 28.XII.1990)

Запљена по пристанку дужника (чл. 164)

Овај члан је проширен у односу на чл. 125 старог закона у том смислу што се сада одређује начин давања сагласности од стране дужника и што се прописује обавеза за повериоца да послодавцу достави исправу којом је дужник дао сагласност.

Према чл. 260 ст. 2 Закона о општем управном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/2002) извршење ради испуњења новчаних обавеза спроводи се судским путем, а изузетно, извршење ради испуњења новчаних обавеза из примања на основу радног односа може се спровести административним путем по пристанку извршеника.

Извршење по пристанку дужника спроводи се и ради наплате других новчаних потраживања, ако је то одређено посебним прописима. Код ових потраживања најзначајнија је наплата потраживања насталих из потрошачких кредита, које грађанима одобравају банке, предузећа или друга правна лица на то овлашћена. Поверилац као давалац кредита може по закону да давање кредита услови пристанком дужника да се на део његове плате стави заплена и утврди обавеза да се заплењени део плате исплаћује повериоцу.

Давање сагласности дужник може дати овереном исправом да се ради наплате потраживања повериоца заплени део његове плате и да се исплати непосредно повериоцу на начин одређен у тој исправу. Ова

исправа има правно дејство решења о извршењу. То не треба схватити тако да акт административне заплене постаје решење о извршењу, већ да су правне последице које производи административна заплена једнаке правним дејствима решења о извршењу. У њиховој међусобној конкуренцији ова извршења наступају равноправно, па се повериоцима административног извршења признаје исти ранг као и повериоцима судског извршења.

Овде је прописан изузетак према којем запослена на основу сагласности дужника нема утицаја на спровођење извршења на плати ради намирена **тзв. привилегованих потраживања**. То су потраживања: по основу законског издржавања, накнаде штете настале по основу нарушења здравља или смањења односно губитка радне способности и накнаде штете по основу изгубљеног издржавања због смрти даваоца издржавања. Повериоци ових потраживања намирују се пре поверилаца по административној заплени. Привилегована потраживања намирују се до пуног износа њиховог потраживања, па тек кад се оно обезбеди, иде се на извршење по административној заплени.

- Административна забрана није решење о извршењу те стога суд не може само на основу исте дозволити извршење.

Административна забрана има правно дејство решења о извршењу у смислу члана 125. став 1. Закона о извршном поступку само у вези с редоследом наплате, али суд не може у извршном поступку на основу административне забране у смислу члана 124. став 4. Закона о извршном поступку на предлог повериоца решењем обавезати друштвено-правно лице да измири све обавезе које је пропустио обуставити по административној забрани.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 2879/84)

- Ако правно лице није уредно вршило обуставе личног дохотка по административној забрани раднику док је био у радном односу код ње онда је она дужна да те изнесе даваоцу кредита.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 1222/79)

- Организација удруженог рада која пропустом у раду не изврши обуставе на личном дохотку свога радника по административној забрани, одговорна је за штету организацији удруженог рада која своје потраживање због тога није наплатила од радника.

Затезна камата на износ накнаде штете која се потражује од организације удруженог рада која није благовремено обустављала доспеле рате кредита своје раднику и ако се на то обавезала административном забраном, обрачунава се по стопи од 7,5% а не по стопи одређеној Одлуком о висини стопе затезне камате, јер основ потраживања није уговор у привреди.

(Виши привредни суд, Пж. 1485/85)

- Када је код послодавца стављена административна забрана на лични доходак дужника по његовом пристанку, исто као и када је решењем о извршењу извршног суда дозвољено извршење на личном доходу дужника, поверилац може предложити да извршни суд решењем обавезе послодавца да измири повериоцу све оброке, које је пропустио да обустави и наплати.

(Врховни суд Војводине, Гзз. 21/90)

- Обавеза дужника је у потпуности извршена тиме што му је на основу административне забране организација код које ради извршила обуставу личног дохотка до висине дуга без обзира што благајна није повериоцу доставила све обустављене износе, или што је неке износе погрешно доставила другом лицу уместо повериоцу.

(Врховни суд Србије, Рев. 468/73)

- Веровник има право тужбом захтевати да му друштвена правна особа намири све оброке што их је пропустила обуставити и исплатити према административној забрани.

*(Пресуда Врховног суда Црне Горе, Пж. 633/77 од 15.ИИ.1979,
Привреда и право, бр. 1/80)*

- Ако организација није уредно вршила обуставе личног дохотка по решењу о административној забрани, за радника који је био код ње у радном односу, она је на тај начин оштетила даваоца кредита, па је дужна ове износе да му надокнади, јер административна забрана, има правно дејство решења о извршењу (члан 125. ЗИП).

(Виши привредни суд, Пж. 1918/79)

- Организација удруженог рада је дужна платити све доспеле рате кредита ако се на то обавезала административном

забраном, а ове обуставе није вршила иако је то била у могућности чинити пошто је радник био код ње у радном односу.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 265/86)

- Забрана по престанку дужника (административна забрана) из чл. 125. ЗИП није судско решење о извршењу, те се на основу ње не може поднети предлог за извршење.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 3030/84)

- Забрана стављена на лични доходак корисника кредита по његовом престанку (административна забрана) нема карактер извршне исправе из чл. 16. Закона о извршном поступку на основу које се може покренути судски поступак извршења. Она само има правни учинак решења о извршењу у вези с редоследом наплате на одређеном делу личног дохотка.

(Врховни суд Црне Горе, Пж. 460/84).

- Самом обуставом од личног дохотка, на благајни исплатиоца личног дохотка, на основу административне забране, ради наплате новчане обавезе из кредита није престала новчана обавеза дужника према повериоцу.

(Врховни суд Хрватске, Рев. 1193/83).

- Организација удруженог рада је дужна да по административној забрани на једној трећини личног дохотка настави обуставу и исплату утврђених месечних obroка и када касније прими судско решење о извршењу на личном дохотку истог радника све до потпуне исплате забрањеног износа личног дохотка. Ово са разлога што административна забрана има правно дејство решења о извршењу на личном дохотку према члану 125. ЗИП. Стога ће се судско решење спровести тек пошто се обуставе сви obroци по административној забрани. Изнесено правило се не примјењује кад се ради о намирењу потраживања из члана 125. став 2. ЗИП. У том случају судско решење о извршењу на личном дохотку дужника одлаже спровођење административне забране ако се из преосталог дела личног дохотка, који може бити предмет извршења (члан 93. ЗИП), не може намирити и потраживање по административној забрани.

(Виши привредни суд Србије, Пж. 2803/82).

- Првостепени суд је правилно поступио кад је изузео од извршења примања дужника које чине инвалидна и инвалидски додатак обзиром на одредбу члана 93. тачка 4. ЗИП, која предвиђа да се извршење на примањима ратних мирнодопских војних инвалида, по основу инвалиднине, ортопедског и инвалидског додатка може спровести само за потраживања по основу законског издржавања, губитка радне способности и накнаде штете за изгубљено издржавање услед смрти даваоца издржавања, и то до износа до $\frac{1}{2}$ тог примања, пошто потраживање повериоца потиче од неплаћене закупнине-подстанарине.

(Виши суд у Новом Саду, Гж. 2687/79).

- Забрана стављена на лични доходак корисника кредита по његовом престанку (административна забрана) има правно дејство решења о извршењу на личном доходу, само у вези са редоследом наплате (члан 119. ЗИП-а), али се не може сматрати судским решењем на основу кога се може непосредно донети решење о извршењу против друштвено-правног лица које је пропустило да своме раднику изврши обуставе доспелих рата кредита по административној забрани. *(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 4583/84 од)*

24.XII.1984, Привредноправни приручник, бр. 6/85.

Примјена одредаба (чл. 165)

Овај члан сличан је чл. 126 старог закона, али се од њега разликује по томе што је у њему употребљена генерална формулација, тј. одређено је да се посебне одредбе о извршењу на плати на одговарајући начин примењују и на извршење на другим сталним новчаним примањима извршеника. Није речено која су то примања новчана и која имају карактер сталности. Једно исто новчано потраживање у једној ситуацији може имати карактер сталности док у другој може да се упућује на супротан закључак. Због тога је, мислимо, законодавац правилно поступио када је оставио пракси да се од случаја до случаја, зависно од појединих ситуација, изрази о сваком поједином примању извршеника.

Радници који се налазе у радном односу код других лица (послодавац) закључују са њима уговор о раду који мора бити у складу са законом и садржавати поред осталог, одредбе о личном дохотку и накнадама које припадају раднику уместо личног дохотка.

- Закон одређује да се одредбе овог одељка имају сходно примењивати и на извршење на тим примањима, као и примањима по основу социјалног осигурања (старосна, инвалидска и породична пензија, накнада за случај телесног оштећења и др.), уговорена доживотна рента, накнада по основу грађанскоправног односа и др.

(Виши привредни суд, Пж. 572/85)